

อนาคตของการศึกษา : แนวโน้มและความท้าทาย

The Future of Education: Trends and Challenges

¹พระปลัดสามารถ โพธิ์แก้ว, ²วรพร พรหมใจรักษ์ และ ³ศักดิ์ดา งานหมั่น
¹Phrapalad Samart Phokeaw, ²Woraporn Promjairak and ³Sakda Nganman

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.
E-mail: ¹samart.pho@mcu.ac.th, ³sakda.ngan@mcu.ac.th

February 14, 2024; Revised April 28, 2024; Accepted April 29, 2024

บทคัดย่อ

การเข้าถึงความรู้และการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลเป็นที่สำคัญอย่างมากในการพัฒนาการศึกษาในปัจจุบัน การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเรียนการสอนไม่เพียงแต่ทำให้กระบวนการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตอยู่ ซึ่งทำให้การเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องจำกัดอยู่ในห้องเรียนเท่านั้น การพัฒนาทักษะและความสามารถที่เน้นไปที่การทำงานร่วมกับเทคโนโลยีเป็นสิ่งสำคัญเมื่อพูดถึงการศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกฝนในการใช้เทคโนโลยีให้เข้าใจและนำมาใช้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้จะช่วยเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานที่ต้องการความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพได้ในอนาคต การใช้เทคโนโลยีในการศึกษายังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับการเข้าถึงและความเสี่ยงต่อความเป็นส่วนตัว ดังนั้น การพัฒนานโยบายและแนวทางในการใช้เทคโนโลยีในการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้การใช้เทคโนโลยีนี้เป็นประโยชน์สูงสุดและปลอดภัยที่สุดสำหรับผู้เรียนและผู้สอนทั้งหมด

ดังนั้น อนาคตของการศึกษา แนวโน้มและความท้าทาย ดังนี้ 1. การเรียนรู้แบบทันสมัย 2. การเรียนรู้บูรณาการ 3. การใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ 4. การเรียนรู้บนพื้นที่เสมือน 5. การเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์ 6. การให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน 7. การให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม 8. การสร้างชุมชนการเรียนรู้

คำสำคัญ: อนาคตของการศึกษา; แนวโน้มและความท้าทาย

Abstract

Access to knowledge and learning in the digital age is very important in the development of education today. Using technology to help in teaching not only changes the learning process in a better and more efficient way. But it also allows students to learn anywhere and anytime with an internet connection. This makes learning not necessarily limited to the classroom only. Developing skills and abilities focused on working with technology is essential when it comes to education in the digital age. Learners must be trained in using technology to understand and use it to solve problems and work efficiently. This will help prepare students to enter the labor market

that requires knowledge and skills in using technology effectively in the future. The use of technology in education also faces many challenges, such as accessibility issues and privacy risks. Therefore, it is important to develop policies and guidelines for the use of technology in education to make its use beneficial. The highest and safest for all learners and teachers.

Therefore, the future of education Trends and challenges as follows: 1. Modern learning 2. Integrated learning 3. Modern use of technology 4. Learning in virtual spaces 5. Learning using experiences 6. Giving importance with solving problems in everyday life 7. Giving importance to teamwork 8. Creating a learning community

Keywords: The Future of Education; Trends and Challenges; The Digital Age

บทนำ

ความปกติใหม่หรือ New Normal เป็นคำศัพท์ที่ถูกใช้เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 2008 โดย Bill Gross นักลงทุนในตราสารหนี้ชื่อดัง และเป็นผู้ร่วมก่อตั้งบริษัท Pacific Investment Management (PIMCO) คำว่า New Normal ในบริบทเศรษฐกิจโลกถูกนิยามว่าเป็นสถานะที่เศรษฐกิจโลกมีอัตราการเติบโตชะลอตัวลงจากในอดีตและเข้าสู่อัตราการเติบโตเฉลี่ยระดับใหม่ที่ต่ำกว่าเดิม โดยมีการเพิ่มขึ้นของอัตราการว่างงานอย่างต่อเนื่องหลังจากเกิดวิกฤติทางการเงินในสหรัฐอเมริกาแนวคิดเรื่อง New Normal ของ Bill Gross ในช่วงแรกไม่ได้รับความสนใจมากนัก และถูกปฏิเสธโดยบางนักเศรษฐศาสตร์ที่เชื่อว่าการชะลอตัวที่เกิดขึ้นเป็นเพียงการถดถอยในวัฏจักรเศรษฐกิจเดิมเท่านั้น แต่สถานการณ์เศรษฐกิจโลกในปัจจุบันได้พิสูจน์ให้เห็นว่าสิ่งที่ Bill Gross ได้พูดไว้ตั้งแต่ปี 2008 นั้นมีส่วนที่ถูกต้องไม่น้อย ความผันผวนทางเศรษฐกิจไม่ได้เป็นไปตามวัฏจักรเศรษฐกิจเดิมแบบที่ผ่านมาเนื่องจากมีปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่แตกต่างจากในอดีต และสถานการณ์เศรษฐกิจโลกต่อมาก็ได้แสดงให้เห็นถึงความถูกต้องของแนวคิด New Normal อย่างชัดเจน (กรุงเทพธุรกิจ, [ออนไลน์], 2566)

โรคโควิด-19 ได้มีผลกระทบต่อการศึกษาระดับอย่างมหาศาล โดยเฉพาะกลุ่มเด็กปฐมวัยและเด็กเล็กซึ่งมีการเรียนการสอนที่ต้องใช้การสื่อสารและการสร้างความรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับครูและเพื่อนร่วมห้องเรียน ซึ่งในช่วงโควิด-19 การเรียนรู้ออนไลน์ไม่สามารถให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมือนเดิมได้ ซึ่งทำให้เด็กเล็กต้องอยู่กับพ่อแม่อย่างมากขึ้น และไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการพัฒนาอย่างเต็มที่เช่นเดียวกับก่อนโควิด-19 ผลลัพธ์ที่เห็นได้คือการลดลงของพัฒนาการกล้ามเนื้อของเด็กเล็กในช่วงนี้ นอกจากนี้ กลุ่มเด็กพิการหรือเด็กที่มีความต้องการเฉพาะเจาะจงในการเรียนการสอนก็ถือเป็นกลุ่มเสี่ยงในการหลุดออกจากระบบการศึกษา ซึ่งการปิดสถานศึกษาในช่วงโควิด-19 ได้ทำให้ขาดความเข้าถึงและการสนับสนุนที่จำเป็นสำหรับกลุ่มเด็กเหล่านี้ นอกจากนี้ เด็กที่ไม่ใช่ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ก็อาจพบปัญหาในการเรียนรู้เมื่อต้องออกจากห้องเรียนและไม่มีการสนับสนุนภาษาอื่นที่เป็นภาษาแม่ของพวกเขาสำหรับเด็กโต การเรียนรู้ในวิชาที่ต้องมีการฝึกปฏิบัติต่าง ๆ ก็จะมีผลกระทบมากกว่าวิชาที่สามารถเรียนรู้ได้ในรูปแบบออนไลน์ โดยอาจทำให้การฝึกฝนและพัฒนาทักษะต่าง ๆ ลดลงเมื่อไม่สามารถมีการฝึกที่สถานศึกษาหรือสถานที่เฉพาะที่ได้ตามปกติได้

ผลกระทบของโรคโควิด-19 ที่ยาวนานและกว้างขวางได้ทำให้ระบบการศึกษาและการทำงานต้องปรับตัวเป็นอย่างมาก หลายสถานศึกษาได้ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนใหม่เพื่อให้สามารถดำเนินการได้ในสถานะที่มีการระบาดของโรคนี้ การทำงานก็เช่นเดียวกัน ครูและพนักงานต้องประสานงานและทำงานจากบ้านเป็นจำนวนมาก แต่ไม่ใช่ทุกคนสามารถทำงานหรือเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากบางครู พนักงาน และนักเรียนไม่

สามารถมีเครื่องมือทางการสอนหรือการทำงานที่เพียงพอ เช่น สมาร์ทโฟนที่มีคุณภาพดี แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ หรือโน้ตบุ๊ก และสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่เข้าถึงไม่ได้ในบางพื้นที่ผลกระทบนี้ยังทำให้ระบบเศรษฐกิจในและนอกประเทศต้องหยุดชะงัก มีผู้ที่ตกงานจำนวนมาก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ปกครองที่ต้องรับผิดชอบดูแลนักเรียนที่ได้รับความเดือดร้อนและมีฐานะยากจน ไม่สามารถมีเงินเพียงพอที่จะซื้อหรือจัดหาอุปกรณ์การเรียนหนังสือผ่านช่องทางออนไลน์ได้การรับมือกับผลกระทบของโควิด-19 ที่ส่งผลต่อการศึกษาและการทำงานมีความสำคัญอย่างมาก ซึ่งจำเป็นต้องมีการสนับสนุนและการปรับปรุงระบบที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถให้บริการแก่ทุกคนได้อย่างเท่าเทียม

สถานการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบที่ฉับไวและกว้างขวางต่อภาคการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่การเรียนการสอนในห้องเรียนจนถึงการดำเนินงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา นอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่อเกณฑ์และนโยบายของรัฐบาลที่ต้องปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างเหมาะสมการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้รับการเห็นชัดเจนทั้งในรูปแบบการสอนและการเรียนรู้ที่ต้องปรับเปลี่ยนไปเป็นการเรียนรู้ออนไลน์และการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร เพื่อให้สามารถทำการเรียนการสอนได้แม้จะอยู่ในสภาวะที่จำกัดการเคลื่อนไหว การสนับสนุนและการเตรียมความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ก็เป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้นักเรียนและครูสามารถใช้เครื่องมือเหล่านี้ในการเรียนรู้และการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงในระบบการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาก็มีความสำคัญ เนื่องจากต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการใช้เทคโนโลยีในการสอนและการทำงานร่วมกับนักเรียนและครอบครัวในรูปแบบใหม่ รวมถึงการเพิ่มความยืดหยุ่นในการทำงานเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการและสถานการณ์ของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

ทั้งนี้การปรับเปลี่ยนและการพัฒนาในระบบการศึกษาจะต้องค่อยๆ ดำเนินไปอย่างไม่หยุดนิ่งเพื่อให้สามารถเติบโตและปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ที่มีแนวโน้มและความท้าทายได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในอนาคต

การพัฒนาครูผู้สอนทางการศึกษา

การพัฒนาครูเป็นหัวใจของการพัฒนาการศึกษาในหลายประเทศ โดยเน้นการสร้างครูที่มีคุณภาพสูงและมีความเป็นเลิศ การคัดเลือกครูจากนักเรียนที่มีผลการเรียนสูงเป็นอันดับต้นๆ ของประเทศ และการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ในยุคที่ผ่านมา

การมุ่งเน้นการพัฒนาครูประกอบด้วย:

1. การเปลี่ยนแปลงบทบาทของครู: จากครูที่สอนแบบเดิม ให้กลายเป็นครูที่สอนแบบใหม่โดยให้ครูมีบทบาทเป็น Facilitator หรือผู้สนับสนุนการเรียนรู้มากกว่าการสอนอย่างเดิม โดยเน้นการสร้างชุมชนการเรียนรู้และการสนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. แพลตฟอร์มสนับสนุนการพัฒนาครูอย่างยั่งยืน: สร้างแพลตฟอร์มออนไลน์และไม้ออนไลน์เพื่อการพัฒนาครู ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเรียนรู้ระหว่างครู
3. การสร้างครูที่มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ (New Normal Teachers): โดยการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมถึงการสร้างโครงการและกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบเชิงสร้างสรรค์
4. การพัฒนาทักษะสำหรับครูในยุคใหม่ (21st Century Skills): โดยการให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะที่สำคัญในการทำงานและชีวิตประจำวันในยุคปัจจุบัน เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการทำงานเป็นทีม

5. การสร้างการเรียนรู้ที่เน้น STEM (วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์): โดยการพัฒนาคู่มือที่มีความสามารถในการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านเหล่านี้ เพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐานที่แข็งแกร่งในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

6. การให้ความสำคัญกับการคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์และการแก้ปัญหา: โดยการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหอย่างเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง

7. การส่งเสริมความเป็นมืออาชีพในการสอน: โดยการให้ความสำคัญกับการเรียนรู้และพัฒนาทักษะในการสอนและการจัดการชั้นเรียนในรูปแบบใหม่โดยใช้เทคโนโลยี

ทั้งนี้การพัฒนาคู่มือเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาการศึกษาอย่างครบวงจร เพื่อให้มีคุณภาพการศึกษาที่ดีและสอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจในยุคปัจจุบันและอนาคต

การพัฒนาคู่มือสอนทางการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลมากต่อคุณภาพของการศึกษา การพัฒนาคู่มือไม่เพียงแต่เน้นทักษะและความรู้ในการสอนเท่านั้น แต่ยังเน้นการพัฒนาทักษะและคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการสอน เช่น การสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร และการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการของนักเรียนในยุคปัจจุบันและอนาคต การพัฒนาคู่มือทางการศึกษาสามารถทำได้ผ่านหลายช่องทาง เช่น

1. การศึกษาตลอดชีวิต ส่งเสริมให้ครูเป็นผู้เรียนตลอดชีวิต โดยเข้าร่วมการอบรม การศึกษาต่อ การอ่านหนังสือ และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงในการทำงาน

2. การพัฒนาทักษะการสอน ให้ความรู้และทักษะใหม่ๆ เกี่ยวกับวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ เช่น การใช้เทคโนโลยีในการสอน การใช้วิธีการสอนแบบกลุ่ม หรือการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วม

3. การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้: ช่วยเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ และการสร้างความเข้าใจในหัวข้อต่างๆ ที่สอนให้นักเรียน

4. การสนับสนุนทางการจัดการ สนับสนุนครูในการวางแผนการสอน การประเมินผลการเรียนรู้ และการจัดการชั้นเรียนให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน

5. การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ท้าทายและสนับสนุน: สร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างให้ครูสามารถทดลองสร้างสรรค์และพัฒนาตนเองได้อย่างมีความมั่นใจ

6. การสนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้ สนับสนุนให้ครูมีการสร้างความรู้ใหม่ๆ และแบ่งปันความรู้กับครูคนอื่นในโรงเรียนหรือชุมชน

การพัฒนาคู่มือสอนทางการศึกษามีผลสัมฤทธิ์ที่ใหญ่ในการปรับตัวและเป็นแรงบันดาลใจให้ครูทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในระยะยาว

พัฒนาคู่มือสอนยุค New Normal

"การพัฒนาคู่มือเป็นหัวใจของการศึกษาในหลายประเทศ" การพัฒนาคู่มือมีความสำคัญสูงสุดในการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงในการศึกษาในยุคใหม่ โดยมุ่งเน้นให้ครูมีคุณภาพสูงและมีความเป็นเลิศ การคัดเลือกครูจากนักเรียนที่มีผลการเรียนสูงเป็นอันดับต้นๆ ของประเทศเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาในท้องถิ่นวิชาชีพครูจึงกลายเป็นอาชีพที่ได้รับความนิยมและเป็นที่ปรารถนาจากสังคม ซึ่งการบ่มเพาะทักษะอาชีพครูและการส่งเสริมการเรียนรู้แบบต่อเนื่องเป็นสิ่งสำคัญการมุ่งเน้นการพัฒนาคู่มือเน้นที่เปลี่ยนแปลงจากครูแบบเดิมเป็นครูที่สอนครอบคลุมเกี่ยวกับการใช้ชีวิตจริงได้ โดยใช้โครงการศูนย์กลางการพัฒนา STEM Facilitator เพื่อฝึกฝนครูให้เข้าใจและสามารถใช้แนวทางสะเต็มศึกษาในการสอน และให้นักเรียนสามารถนำความรู้ด้านสะเต็มมาใช้ในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพในศตวรรษที่ 21

นอกจากนี้ยังมีแพลตฟอร์มสนับสนุนการพัฒนาครูอย่างยั่งยืนผ่าน National Online Platform และระบบการให้คำปรึกษาและควบคุมผ่านการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบ STEM Education และทำให้เด็กมีความเข้าใจ คิด วิเคราะห์ เป็น และสามารถนำความรู้ด้านการคิด วิเคราะห์มาประกอบการเรียนได้ในระดับมหาวิทยาลัยทั้งนี้การพัฒนาครูไม่เพียงเพื่อความเป็นเลิศของบุคคลเท่านั้น แต่ยังเป็นการพัฒนาที่ส่งผลต่อการพัฒนาของสังคมและชุมชน โดยมุ่งเน้นการสร้างชุมชนการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและเชื่อมโยงระหว่างครูในทุกพื้นที่ของประเทศ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาศักยภาพทางการศึกษาในประเทศทุกประเทศ และสร้างผลกระทบที่ยั่งยืนในอนาคต

การศึกษายุค New Normal นั้นระบบการศึกษาจะเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคมมีการให้ความสำคัญกับกระบวนการ รวมถึง well-being ของนักเรียนแบบองค์รวม เกิดการพัฒนาการศึกษาโดยการรับฟังเสียงสะท้อนจากทุกระดับ ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน ร่วมกันตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ออกแบบหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน มีแบบทดสอบที่หลากหลายเพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน รวมถึงนักเรียนและครูร่วมกันออกแบบสภาพแวดล้อมในห้องเรียน อย่างไรก็ตาม แนวทางการปรับการศึกษายุค New Normal จำเป็นต้องปรับบทบาทครูในรูปแบบดั้งเดิมเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ หรือ Learning Facilitator โดยเชื่อว่า ค่านิยมของการศึกษาไทย คือ การมีครูคุณภาพจำนวนมากที่มีความสามารถในการเป็น Facilitator มีความสามารถในการเชื่อมโยงหลักสูตร

การกำหนดสมรรถนะและบทบาทของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 จึงมีการกล่าวถึงเป็นลำดับแรกๆ เนื่องจากคุณภาพของครูผู้สอนมักเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน และหน้าที่ของครูผู้สอนจึงมีใช่การสอนหนังสือเพื่อส่งต่อความรู้ไปสู่ผู้เรียนเท่านั้น แต่ครูควรเป็นผู้ที่มีบทบาทในการหล่อหลอมให้เกิดทักษะที่สำคัญแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ครูผู้สอนจึงมีหน้าที่เป็น “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ หรือเรียกว่า กระบวนกร (facilitator)” มากกว่าซึ่งบทบาทสำคัญของครูผู้สอนในยุค New Normal คือ ครูมีหน้าที่วางแผนการจัดการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และเตรียมสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับวัยและเนื้อหาที่เรียน รวมทั้งครูผู้สอนควรกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนรู้โดยครูผู้สอนควรจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ควรมีลักษณะที่เอื้อต่อการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ลงมือปฏิบัติ และรู้วิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งความรู้ต่างๆ จนทำให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างผลผลิตหรือนวัตกรรมต่างๆ ขึ้นมาได้เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของประเทศ ซึ่งคุณลักษณะนี้จะติดตัวผู้เรียนไปตลอดชีวิต ต้องฝึกให้ผู้เรียนเรียนรู้ภูมิปัญญาหลักของไทยและจากทั่วโลก ที่สำคัญต้องให้ผู้เรียนเรียนรู้กระบวนการที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ

การจัดการเรียนรู้ในยุคใหม่ควรเน้นไปที่การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ยอมรับความแตกต่าง และฝึกให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเองเพื่อให้พร้อมที่จะเป็นผู้นำและนวัตกรรมในอนาคต

ครูผู้สอนควรเตรียมคำถามที่ท้าทายและใหม่ๆ ที่สะท้อนความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน การใช้โครงการหรือโครงการที่เน้นการสรุปผลการศึกษาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการจัดสัมมนา การเสวนา และการนิทรรศการ เป็นเครื่องมือที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการบริหารจัดการ การวางแผน การแก้ปัญหา และการสร้างสรรค์แนวคิดในการเรียนรู้

นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้ในยุคใหม่ยังควรเน้นการพัฒนาทักษะทางด้านต่างๆ ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และสร้างสรรค์ เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพในอนาคต

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในยุคใหม่ไม่เพียงเพื่อการเรียนรู้เท่านั้น แต่ยังเป็นการเตรียมความพร้อมและสร้างนวัตกรรมในอนาคตที่ยั่งยืนและมีความเป็นประสิทธิภาพในยุค Thailand 4.0 ที่ต้องการผู้นำและนวัตกรรมที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ความท้าทายของหลักสูตรของการศึกษา

เพื่อให้การศึกษาทุกระดับสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกปัจจุบัน การเตรียมหลักสูตรควรปฏิบัติตามหลักการต่อไปนี้

1. การพัฒนาทักษะการคิด การเรียนรู้ควรเน้นการพัฒนาทักษะการคิดอย่างเช่นการวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ
2. การเรียนรู้แบบ Problem-Based Learning (PBL) ใช้สถานการณ์ปัญหาจริงเป็นฐานในการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นความคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาของผู้เรียน
3. การเรียนรู้แบบ Active Learning ผู้เรียนต้องมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ โดยการให้โอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้
4. การสนับสนุนการเรียนรู้ระบบ สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการสืบค้นและการเรียนรู้ตลอดชีวิต
5. การให้ความสำคัญกับกระบวนการการเรียนรู้ การเรียนรู้ไม่เพียงแค่เรียนรู้เนื้อหาเท่านั้น แต่ยังเน้นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย
6. การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้เป็นส่วนสำคัญของหลักสูตร
7. การปรับปรุงและการประเมิน การปรับปรุงหลักสูตรต้องเป็นกระบวนการต่อเนื่องเพื่อให้มีความสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีใหม่ๆ

นอกจากนี้ ครูต้องสอนน้อย แต่ให้ผู้เรียนเรียนมาก และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนเลือกเรียนและกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจของตนโดยครูผู้สอนต้องเชื่อมั่นในตัวผู้เรียนว่ามีความสามารถในการแสวงหาความรู้ และสร้างองค์เรียนรู้ด้วยตนเองได้ในขณะเดียวกัน หลักสูตรทุกระดับควรมีการสอนเรื่องความดีและคุณธรรมควบคู่ไปกับการสอนเรื่องขององค์ความรู้โดยเฉพาะครูผู้สอนและพ่อแม่ควรเริ่มสั่งสอนและปลูกฝังด้านคุณธรรมให้กับเด็กตั้งแต่การศึกษาในระดับปฐมวัย ให้เด็กรู้จักแยกแยะความดีกับความชั่ว ให้รู้จักแบ่งปัน มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีความละเอียดหรือเกรงกลัวต่อบาป เพราะคุณธรรมเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

การส่งเสริมการเรียนรู้และการสอนในสถาบันการศึกษาโดยใช้ STEM Education เป็นกรอบหลัก เป็นวิธีที่สำคัญในการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในยุค New Normal ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะและความสามารถทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและรู้เท่าทันกับสถานการณ์และเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น และสามารถนำความรู้และทักษะดังกล่าวไปใช้ในการสร้างนวัตกรรมและแก้ปัญหาของสังคมได้อย่างเหมาะสม

การสนับสนุนทั้งในโรงเรียน สถานประกอบการของรัฐและเอกชน พิพิธภัณฑ์ และแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้และการปฏิบัติการเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งควรมีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องแสดงนิทรรศการ และห้องสวดเพียงพอ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการศึกษาและสัมผัสประสบการณ์การเรียนรู้ในสถานการณ์จริง

การจัดการเรียนรู้ทุกวิชาควรเป็นไปในทางที่มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความต้องการและความถนัดของผู้เรียน โดยการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบต่อเนื่องและการสนับสนุนกันระหว่างผู้เรียนจะช่วยสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่เหมาะสมและสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีความสนใจและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้

สุดท้ายการใช้ Google Classroom เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่สำคัญ เนื่องจากมีคุณสมบัติที่ช่วยให้การสอนและการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบันการศึกษา นอกจากนี้ยังเป็นการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัลและยุค New Normal อันเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและเต็มเปี่ยมไปด้วยความสำเร็จในการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรในอนาคต

อนาคตทางการศึกษา

คำว่า อนาคตทางการศึกษา (Future education) หมายถึง สิ่งที่จะเกิดขึ้นต่อการจัดการศึกษา ในเวลาหลังจากการแพร่ระบาดของ COVID-19

ในอนาคต ครูอาจไม่ใช่คนที่ยืนอยู่หน้าห้องและสอนอย่างเดียวอีกต่อไป ครูต้องมีบทบาทการเป็น Facilitator อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของนักเรียน (The Secret Sauce, 2566)

โอกาสสำหรับการเปลี่ยนแปลงและการหยุดชะงักของการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทุกคนและทุกภาคส่วนมีเวลาหันกลับมาพิจารณา เพื่อมองหาโอกาสที่จะสร้างระบบการศึกษาให้มีคุณภาพ การเปลี่ยนรูปแบบการศึกษาที่เน้นท่องจำอันล้าสมัย นับเป็นข้อจำกัดสำหรับการพัฒนาของนักเรียนมายาวนานหลายทศวรรษ ภายใต้วิกฤตที่โลกกำลังเผชิญ เราสามารถเลือกที่จะใช้วิธีการแบบดั้งเดิม หรือนาวิธีการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มาใช้ โดยช่วยให้ครูทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนการสอนที่เน้นผลลัพธ์ขั้นสูง (High-impact Learning) เพื่อที่จะได้กลับมาถ่ายทอดสู่ผู้เรียนผู้เป็นอนาคตของประเทศชาติต่อไป (มูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย, 2566)

การพัฒนาครูและอาจารย์เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้นการฝึกอบรมให้ครูและอาจารย์มีมุมมองที่กว้างขึ้นต่อการเรียนการสอนเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อเป็นการสร้างพลังงานใหม่ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและความสามารถที่เหมาะสมกับยุคปัจจุบันและอนาคต

การตั้งคำถามและค้นคว้าเป็นสิ่งสำคัญที่ครูและอาจารย์ควรเรียนรู้และพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่กระตุ้นความอยากรู้และความกระตือรือร้นให้กับนักเรียน การใช้เทคโนโลยีและสื่อการเรียนการสอนที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการสอน อีกทั้งยังส่งผลให้ผู้เรียนมีโอกาสในการศึกษาและสร้างความเข้าใจได้มากขึ้น

การใช้ High-impact teaching practices เป็นอีกหนึ่งวิธีที่ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และมีการปฏิสัมพันธ์กับการเรียนรู้อย่างมากขึ้น โดยเฉพาะในการใช้โครงงานเป็นฐานในการสอน เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง

ทั้งนี้ความสำเร็จในการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยจะต้องพึงระวางถึงการฝึกอบรมและการพัฒนาครูและอาจารย์อย่างเสริมสร้าง เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

แนวโน้มความท้าทายในยุค New Normal (ความปกติใหม่) ของการศึกษา

ราชบัณฑิตยสภา, (2566) โดยคณะกรรมการบัญญัติศัพท์นิเทศศาสตร์ราชบัณฑิตยสภา ได้อธิบายคำนี้เอาไว้ว่า New Normal แปลว่า ความปกติใหม่ ฐานวิถีชีวิตใหม่ หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ ที่แตกต่างจากเดิม เนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบ จนแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่สำหรับ New Normal ในที่นี้ จะใช้ชีวิตวิถีใหม่ ในบริบท COVID-19 นั้น คือ ด้านการศึกษา การปรับแนวทางการเรียนการสอนที่มี การนำเทคโนโลยีมาใช้ ที่เรียกว่าสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ที่ครูและผู้บริหารต้องปรับบทบาท ในการสอน การบริหาร และวิธีการสอนการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในมิติแบบใหม่ที่ผสมผสาน การสาธารณสุขกับการจัดการศึกษาในระบบใหม่ ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาแนวคิดแบบใหม่ (Design Thinking) การพัฒนาทักษะชีวิต (Life Skill) ในภาวะวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และกระบวนการ ทางความคิด (Mindset)

ณิชา พิทยาพงศกร, (2566) ได้กล่าวไว้ว่าจากวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ระลอกแรกเริ่ม คลื่นคลายลง หลายๆ ภาคส่วนเริ่มตระหนักและพูดถึง “ความปกติใหม่” หรือ “New Normal” ของภาคการศึกษาที่เป็นอีกภาคส่วนหนึ่งจะต้องเกิดการปรับตัวครั้งใหญ่ทั่วโลกและในประเทศไทย โดยเฉพาะการปิดโรงเรียนและมหาวิทยาลัยที่ทำให้ทั้งภาคนโยบาย โรงเรียน ครู และนักเรียน นักศึกษา ต้องหันมาใช้ การเรียนการสอนทางไกลอย่างเร่งด่วน และเมื่อ COVID-19 ผ่านไป การเรียนรู้ทางไกลและการใช้เทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้จะกลายเป็นความปกติใหม่ของการศึกษาไทยหรือไม่ เพราะอะไร

“New Normal” ความปกติใหม่ของภาคการศึกษาไทย ควรเป็นการให้น้ำหนักแบบใหม่เพื่อจัดการปัญหาเดิม ปรากฏการณ์ของ COVID-19 ทำให้นักเรียน ไม่สามารถไปโรงเรียนได้ ครูจัดการเรียนการสอนไม่ได้เหมือนที่ผ่านมา ทำให้เกิดความตระหนักรู้ใหม่ถึงสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นแท้จริงต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น หลักสูตรแกนกลางที่มีอยู่เดิมทะเทเกินไปและไม่เหมาะกับบริบทของเด็กแต่ละคน กฎเกณฑ์เรื่อง การแต่งกาย และการไว้ทรงผมไม่มีความสำคัญ เมื่อเด็กเรียนรู้ที่บ้าน เป็นต้น

จากผลกระทบจาก COVID-19 ก่อให้เกิดการศึกษาวิถีใหม่ (New Normal) คือ รูปแบบใหม่ในการจัดการศึกษาในระหว่างการระบาดของ COVID-19 บนหลักการและพื้นฐานตามมาตรฐานทางสาธารณสุข ของรัฐบาล ซึ่งการจัดการศึกษาได้มีการปรับตัวบนเงื่อนไขในเวลากาลังระบาดหรือสถานการณ์วิกฤติ (During Crisis) มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ การดำรงชีพปัจจุบัน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร การเว้นระยะห่างทางสังคม การเงินในรูปแบบใหม่ และการเตรียมการหลังการยุติการแพร่ระบาด COVID-19

องค์ความรู้จากการศึกษา

อนาคตทางการศึกษาจะเน้นไปที่การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่าและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นี่คือนโยบายแนวโน้มที่อาจจะพบในอนาคตทางการศึกษา



แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการศึกษา

จาก แผนภาพที่ 1 แสดงถึง อนาคตของการศึกษา แนวโน้มและความท้าทาย สามารถอธิบายโดยสังเขป ดังนี้

1. **การเรียนรู้แบบทันสมัย (Future-Ready Learning)** การศึกษาจะเน้นไปที่การพัฒนาทักษะและความสามารถที่จำเป็นสำหรับอนาคต เช่น ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการทำงานเป็นทีม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและเข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. **การเรียนรู้บูรณาการ (Integrated Learning)** การศึกษาจะผสมผสานระหว่างวิชาสามัญและทักษะที่สำคัญตามความต้องการของตลาดแรงงาน โดยการให้โอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้ไปพร้อมกันทั้งทักษะทางวิชาการและทักษะที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
3. **การใช้เทคโนโลยีอย่างทันสมัย (Technology-Enhanced Learning)** เทคโนโลยีจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ ทั้งการใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง (Virtual Reality) และเทคโนโลยีเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีคุณภาพ
4. **การเรียนรู้บนพื้นที่เสมือน (Virtual Learning Spaces)** การใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์และพื้นที่การเรียนรู้เสมือนจริงที่สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา โดยมีการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีความสมจริงและมีคุณค่าสำหรับผู้เรียน
5. **การเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์ (Experiential Learning)** การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์และกิจกรรมทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริง เพื่อสร้างความเข้าใจและทักษะที่แข็งแกร่ง
6. **การให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน (Problem-Based Learning)** การเรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
7. **การให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม (Collaborative Learning)** การเรียนรู้ผ่านการทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อส่งเสริมทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม การสื่อสาร และการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

8. การสร้างชุมชนการเรียนรู้ (Learning Communities) การสร้างพื้นที่และโอกาสสำหรับนักเรียนและผู้เรียนในสังคมที่เกี่ยวข้องกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในการศึกษาจะส่งผลต่อวิธีการสอนและการเรียนรู้อย่างมากมาย แต่เน้นไปที่การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และสนับสนุนการเรียนรู้ที่ไม่หยุดยั้งในชีวิตประจำวันของผู้เรียนในอนาคต

สรุป

อนาคตของการศึกษา แนวโน้มและความท้าทาย ผู้เขียนพอจะสรุปได้ดังนี้ การปรับเปลี่ยนวิธีการสอน ครูจำเป็นต้องปรับวิธีการสอนเพื่อให้เหมาะสมกับการใช้เทคโนโลยีและการเรียนรู้ทางไกล เขาต้องเรียนรู้และทดลองใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับนักเรียน การสร้างและสนับสนุนการเรียนรู้ระหว่างการทดลองที่บ้าน ครูต้องสร้างวิธีการสนับสนุนและสร้างการเรียนรู้ที่น้อยลงไม่เพียงแคในห้องเรียน แต่ยังในสภาพแวดล้อมที่บ้านของนักเรียนด้วย เขาต้องพัฒนาวิธีการสอนและกิจกรรมที่เหมาะสมกับการเรียนรู้แบบอินทิเกรตและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง ครูต้องสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชุมชนและบริบทที่นักเรียนอยู่ โดยการนำเสนอเนื้อหาที่สอดคล้องกับประสบการณ์และความสนใจของนักเรียน เพื่อให้การเรียนรู้มีความหมายและมีการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การปรับตัวในการประเมินผล ครูต้องปรับตัวในการประเมินผลเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยการใช้การประเมินแบบฟอร์มที่ฟืดเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียนตามพฤติกรรมและผลงานที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียน การเผชิญหน้ากับความไม่แน่นอน ครูต้องเผชิญหน้ากับความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในการศึกษา โดยการเรียนรู้และปรับตัวในระหว่างที่พัฒนาก้าวหน้าในการสอนและการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. (2566). “New Normal คืออะไร เมื่อโควิด-19 ผลักเรารู้ชีวิต ‘ปกติวิถีใหม่’”. สืบค้นเมื่อ 16 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/882508>
- ณิชา พิทยาพงศกร. (2566). New Normal ของการศึกษาไทยคืออะไร เมื่อการเรียนทางไกลไม่ใช่คำตอบ. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2567, จาก <https://tdri.or.th/2020/05/desirable-new-normal-for-thailand-education>
- มูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย. (2566). การแพร่ระบาดของโควิด-19 สร้างผลกระทบต่อการศึกษาไทย. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2566. จาก, <https://www.kenan-asia.org/th/covid-19-education-impact/> มูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย
- ราชบัณฑิตยสภา. (2566). ราชบัณฑิตบัญญัติศัพท์ “New Normal” ความปกติใหม่, ฐานวิถีชีวิตใหม่. สืบค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2566, จาก, <https://www.amarintv.com/news/detail/30902>
- The Secret Sauce. (2566). อนาคตการศึกษาหลังโควิด-19 เป็นอย่างไร โรงเรียนยังจำเป็นอยู่ไหม. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2566, จาก, <https://mb.com.ph/2020/08/09/three-keys-to-education-in-the-new-normal>